

róla: »Drámai hősné volt — örökké mosolygó arccal. Nehéz volt annak a sorsa, akinek vele a drámai szerepet kelle játszania, mert még akkor is nevetett az arc-szeme, mikor Szapárinéban — vagy másban is — átkozódott. Jól játszta a házsártos vénasszonyokat, a vígjátéki fiatal tereferés asszonyokat.« Megh. közel 90 éves korában, 1906. aug. 25-én, Baróton, (Háromszék megye), mint kegydíjas színésznő. Nevelt leánya: P. Julia, színésznő, sz. 1852-ben, megh. 1916. dec. 27-én, Szentendrén. 1865-ben lépett a színipályára. Nyugdíjba vonult 1907. ápr. 1-én.

Pozsonyi magyar színészet. Pozsony még a múlt század utolsó évtizedeiben is majdnem tisztára német város volt s csak a 70-es évek elején kezdődött az a mozgalom, mely megteremtette a magyar Pozsonyt.

Az első magyar színtársulat csak 1820-ban látogatott el Pozsonyba. Kilényi Dávid volt a merész úttörő, aki mint a »Komáromi Játszó Társaság« vezetője, Déryné befolyása alatt Pozsonyba vitte fel társaságát.

1820. jún. 24-én volt a nagy nap!... Szinte hihetetlen; a német Pozsony német színházában magyar színészek magyar játékot játszottak!... Feszült izgalommal várta a derék kis csapat s a kíváncsiak sokaságával megtelt nézőtér az előadás kezdetét... a függöny felgördült és Szentpétery Zsigmond, a fenséges pillanat teljes tudatában, örömtől ragyogó arccal lépett a lámpák elé... az ő ajkáról hangzott el a pozsonyi színpadon az első magyar szó... Izgalomtól remegő hangon mondotta el a beköszöntőt...

Szavait óriási tapsvihár követte, a nagyszámú közönség lelkes hangulatban ünnepelte a színészeket is, akik történelmi színművet, »Mátyás király választását«, adták elő az első estén. Déryné csak a második estén, jún. 25-én lépett először a pozsonyi közönség elé, melynek egy csapásra dédelgetett kedvence lett.

Kilényi vállalkozása Pozsonyban fényesen sikerült, az úttörő magyarok remekeltek s így nem csak az anyagi, de az erkölcsi siker is oly nagy volt, hogy a pozsonyi német sajtó nagy elismeréssel emlékezett meg a magyar művészek előadá-

sairól, a »Bétsi Magyar Kurir« pedig állandó rovatot nyitott a Pozsonyban vendégszereplő magyar színtársulatnak.

Kevesebb szerencséje volt annak a társulatnak, amelyet Fejérvármegye »Nemzeti Színjátszó Társaság« elnevezés alatt 1825-ben küldött fel Pozsonyba az országgyűlésre, Kolozsvári Pál táblabíró vezetése alatt.

Ennél a társaságnál kezdte meg ragyogó pályafutását Lendvayné Hivatal Anikó, a Nemzeti Színház halhatatlan művésznője.

Amikor Vasvármegye 1828. okt. 1-én pártfogása alá vette a Komlósy Ferenc vezetése alatt működő »Dunántúli Színjátszó Társaság«-ot és ahhoz 1832. júl. havában Balogh István is csatlakozott, csakhamar felmerült az az óhaj, hogy a társaság, amely abban az időben egyike volt a vidék legjobb színtársulatának, a Pozsonyban egybegyűlt Rendeknek mutassa be művészetét. Ez alkalommal tehát már nem a magyar színészet állandósítása volt a céljuk, mert a budai színészet már annyira megerősödött, hogy a Nemzeti Színház felállítása csak idők kérdése volt, hiszen maga a társadalom is komolyan kezdett most már dolgozni; így pl. Pesten, némely »lelkes ifjak« elhatározták, hogy a magyar nyelvet társalkodási nyelvvé teszik és megkedveltetik. Ilyen kedvező körülmények között jelent meg a társaság 1833. januárjában Pozsonyban, ahol örömmel fogadták.

1842. tavaszán Fekete Gábor győri színgazgató működött itt, aki a Ligetben, deszkából nyári színházat építtetett, de dacára annak, hogy Egressy Gábort is leszerződtette vendégszereplésekre, arra a fájdalmas meggyőződésre kellett jutnia, hogy Pozsonyban magyar színtársulat még nem boldogulhat.

Az 1843. évi pozsonyi országgyűlésre mégis újra felment társaságával, a Ligetben 7000 forintért nagy nyári színházat is építtetett, de dacára annak, hogy Bartha, Szigeti, Dézsy, Feketéné, Bartháné, Chiabayné és Szatmáryné voltak társulatánál és hogy Benza, Egressy Gábor, Lendvay Márton, Szentpétery Zsigmond és Lendvayné hosszabb-rövidebb ideig vendégszerepeltek, a közönség érdeklődése mégis elenyészően csekély volt.